

מראי מקומות- זבחים כ"ז

שפיר הו"ל אכילת מזבח, ולמה לא יפגל השחיטה. וכ' הקה"י להוכיח מזה דהדין דזריקה נחשב כאכילת מזבח הוא מקושר בדין עבודה שבה, ואם התורה מחדש דעבודה זו דזריקה אינה עבודה גמורה, דאינה מתיר הבשר לאכילה, א"כ י"ל דגם לענין אכילה הו"ל אכילה גרועה ומקולקלת, וכיון שכן, שפיר י"ל וללמוד דאי"ז נחשב זריקה לענין פיגול, ואף לענין פסול נתקשה הגמ' שלא יהי' נחשב אפי' מחשבת פסול, דהו"ל "אכילה שלא כדרכה", וזה אינו פוסל (ע"ש בהסבר טפי, וע"ע בגרי"ז באריכות).

(ד) **כאן שנתן בשתיקה, כאן שנתן באמירה- פרש"י**, דמתני' מיירי שנתן באמירה, דהיינו שהי' לו מחשבה לאכול הבשר חוץ לזמנו, וזריקה זו כמקומו דמי, ולכן הוי מחשבה לפסול, אבל אין הזריקה שריא בשר לאכילה, ולכן אינו חייב כרת. והק' **רעק"א**, כיון דלא הוי פיגול, משום דזריקה דלא שריא לאכילה אינה מביאה לידי פיגול, א"כ למה פסול בכלל, וכמו שהק' הגמ' לעיל, ותי' הגמ' לעיל דמידי דהוי אחשב עליו מחשבת הנוח לא שייך הכא, דהא המחשבה הי' לאכול, והזריקה הי' מיד, ולכן לא שייך ב' הניח, ולכן אמאי לא נתכפרו בעלים, והניח בצע"ג.

(ה) **ריש לקיש אמר לעולם פסול ממש, ושלא במקומו כמקומו דמי, וכו'-** ובהמשך הק' הגמ' מהמשנה דחישב ליתן את הניתנין למעלה למטה, וכמו שהק' לשמואל. והק' **השפת אמת**, למה אינו יכול להק' ממתני' כאן, הרי במתני' כאן אי' דאין בו כרת, ולמה אין בו כרת, הרי ר"ל ס"ל דמתני' מיירי באמירה, דהיינו במחשבת חוץ לזמנו, ואם שלא במקומו כמקומו, למה אין בו כרת, אלא עכצ"ל כתי' הגמ' דכיון שאין מתיר הבשר באכילה אינו מתפגל, אבל למה לא הוכיח כן ממתני' גופא. ותי' דסברא זו פשוט הוא, דכיון דאינו מתיר הבשר באכילה, ממילא אינו יכול להתפגל. והחידוש הוא דאף בברייתא, דהי' שם מחשבה להקריב שלא במקומו למחר, בזה קשיא להו. אולם ע'

(א) **ואי שלא במקומו כמקומו דמי, האי פסול, פיגול הוא- הק' תוס',** אי לאו כמקומו דמי, לאלתר אמאי כשר. ופי' **הטהרת הקודש קו' תוס',** דכיון דאמר' דהסיפא ע"כ ר"י היא, דס"ל דלא גרע מחשב להניח, ולכן חשב למחר לזורקו שלא במקומו (ניתנין למעלה למטה, וכו') פסול, א"כ גם ברישא צריך להיות פסול, משום דחשב לזורקו שלא במקומו ממש צריך להיות פסול לפי ר"י, דמחשבה כמעשה דמי. אולם העיר הטהרת הקודש דלכא' **מרש"י** בסוף עמוד ב' לא משמע כן, דכ' דאי"ז נחשב זריקה שלא במקומו (דאף דאינו במקום כשר, אבל כדי לפסול משום שלא במקומו צריך להיות שלא במקומו ממש, ולא סגי בהא שהוא על מקום אחר במזבח), ולכן כשר, אבל לפי ר"י לכא' זה פסול. וכ' דאה"נ, לפי רש"י צ"ל ג"כ דהי' יכול לומר ולטעמין (אבל ע' **בברכת הזבח** שכ' דלפי רש"י ל"ק קו' תוס' כלל, וכ' הטה"ק דדברי הבה"ז צ"ע).

(ב) **האי פסול, פיגול הוא- פרש"י**, ע"כ לאו כמקומו דמי, ולכן לא חשיבא אכילה, וממילא אינו פיגול. והעיר **רעק"א** אהא דהוסיף רש"י דלא חשיבא אכילה, דלמה הוצרך לזה. וע"ש מש"כ לפרש דברי רש"י.

(ג) **מי שפיגולו גרם, וכו'- פרש"י**, דמינה ילפי' דכי חישב בשחיטה ע"מ לעשות זריקה זו חוץ לזמנו, לא הויא זה מחשבה בזריקה המפגלת. והק' **בחי' הגרי"ז**, הרי כיון דאמר' דזריקה שלא במקומו הוי זריקה, א"כ מיקרי שפיר אכילת מזבח, וא"כ למה לא מפגל במחשבה זו, דכיון דמחשב לעשות אכילת מזבח שלא בזמנו. וביתר ביאור, הק' **הקהלות יעקב** (כ"א), נהי דזריקה זו עצמה לא שייך ב' פיגול, דאינו נחשב עבודה לענין פיגול כיון דאין הזריקה מתרת אכילת הבשר, אבל זהו רק כל זמן דמחשב בשעת הזריקה, אבל אם מחשב בשעת השחיטה, הרי כל הדין דצריך להיות הזריקה במקומו הוא רק משום שיהא עליו שם אכילת מזבח, ולכא' כיון דשלא במקומו כמקומו דמי לענין כפרה,

(ט) **בחוץ שנתנו לפנים- ע' בשפת אמת** שהביא מה שתמה הצאן קדשים דהא נפסלו בביאת ההיכל, וכ' השפ"א דיש לאוקים הגמ' כאן בעולה, דכל הפסול בביאת ההיכל הוא בחטאת, וכ"כ הרש"ש.

(י) **לזרוק דמו בחוץ- ע' בשפת אמת** לקמן (קח). דין אם זהו רק אם כוונתו לזרוק על איזה מזבח בחוץ (וכמו זריקת חוץ גופא, דצריך מזבח), או אולי אם יש לו מחשבה לזרוק על סלע בחוץ ג"כ חייב, וכן לענין הקטרה דן שם, ע"ש דהניח בצ"ע.

(יא) **או מקצת דמו בחוץ- ע' בחי' הגרי"ז** דהביא דלענין הזאה לא מצינו שנתנה תורה שיעור על מחשבת הזאה שלא בזמנה, והא דצריך לחשוב על שיעור הזאה, הוא משום דבפחות מכשיעור אינה חשיב הזאה בכלל, וא"כ אי"ז מחשבת הזאה שלא בזמנה. והעיר דלשון הרמב"ם לא משמע כן, דכ' (פסוהמ"ק סוף פ"ד) דצריך לחשוב על כדי הזאה. ולמה צריך לזה, הלא פשוט דצריך כדי הזאה, דאל"כ אי"ז הזאה בכלל, ומשמע דס"ל דשיעור הוא, וצ"ע.

(יב) **או מקצת אימוריו בחוץ- כ' רעק"א**, "לא ידעתי אמאי לא נקט בלשון או להקטיר כזית אמורים כדנקט כה"ג באכילה או כזית מבשרו". ותי' המרומי שדה דסד"א דצריך כזית מכל א' של האימורים, ולכן נקט מקצת האימורים, לגלות דהם מצטרפים לשיעור כזית.

(יג) **לזרוק דמו למחר- ע' ברעק"א** דכ' דלכאור' משמע ממתני' דרק אם חושב ע"מ לזרוק למחר הוי פיגול, ולא אם חושב על שאר עבודות הדם, כמו הולכה וקבלה. אולם העיר דמש"כ בחולין (תוס' רעק"א ב', ז') לא משמע כן, דהביא שם מהראשונים דכ' דגם מחשבה לגבי קבלה והולכה מפגל, והניח בצ"ע.

(יד) **או כזית מבשרו- ע' בחי' הגרי"ז** דכ' שאי"ז דין כזית כשאר דיני כזית, דהיינו דפחות מכזית לאו אכילה היא, שהרי כאן מיירי לענין אכילת מזבח, אלא שהוא שיעור

בקרן אורה דכ' דשפיר ה' יכול להק' על ר"ל ממתני'.

(ו) **כמ"ד לא יאספנו- פרש"י**, דכיון שהגיע למזבח, אע"ג דלא כהלכתו הוא, קלטי' מזבח לאפוקי מתורת כפרה אחריתי. והק' האילת השחר, הרי כיון דלא ה' כאן זריקה, למה קלטתו מזבח, מ"ש מאם זרק קוף הדם על המזבח, דודאי אינו כלום וודאי אין המזבח קולטתו. וכ' דאפשר דבכל זריקה יש ב' ענינים, דין א' לזרוק הדם על המזבח, ועוד דין שניגוע הדם מכאן אדם אל המזבח. והרי מצינו דשייך דין זריקה אפי' אם אין הדם מגיע למזבח, ולמשל בחטאת העוף (כמבואר בתוס' לעיל טו.), הרי דגם יתכן לפעמים זריקה לכיוון המזבח בלי שיגיע. וא"כ, באופן דמעכב שיגיע למזבח, י"ל דבזה התורה מחדש עוד דין אחר, שצריך שיגיע הדם למזבח. וכיון שכן, נמצא דחלק מהכפרה הוא מה שהדם הגיע למזבח. וא"כ, שפיר יתכן לומר דאף באופן שהחלק הזה של מעשה הזריקה אינו מתקיים כיון שנזרק בפסול, מ"מ מחלק הב' דצריך שיגיע הדם למזבח נתקיים גם ע"י פסול, וא"כ שפיר נכלל בפסולין שאם עלו לא ירדו.

(ז) **הכל מודים בניתנין למעלה שנתנו למטה וכו' לא יאספנו- פרש"י**, כגון במחשבה או בשמאל. והק' הקרן אורה, מהו החי' בזה, הרי ודאי דדמים אלו אין להם תקנה, וכן בכל הפסולים, אפי' אלו שפסולם ה' בקבלה או הולכה לחוד, וכש"כ כן שהפסול הוא בזריקה. ותי' דאה"נ, פשוט הוא, ואגב דאמרי' דפליגי בניתנין למעלה, וכו', אמרי' דמודים באלו.

(ח) **וכש"כ בניתנין למעלה שנתנו למטה, הואיל ודמים העליונים למטה הן באין- הק' האילת השחר** (עמוד א'), איזה מעליותא הוא זה במה שבאים למטה, הרי הזריקה נעשית למעלה, ורק מעצמן הן שותתין למטה, ומאי כש"כ הוא זה. וכ' דאם אמרי' דבזריקה יש גם דין שיגיע הדם למזבח, א"ש, דדמים העליונים, ומתקיים בהם חלק זה שמגיעין למזבח גם למטה, כ"ש הוא דחשיב מקומן למטה כדי לומר שלא יאספנו.

במחשבה לפסול הקרבן, רק דילפי' מקרא
דואם האכל יאכל, וזה מורה לנו דשיעור
כזית הוא, אבל באמת אי"ז משום שהוא
שיעור אכילה.